

УДК 378.1:355.21

Сергій МОРОЗОВ,

*кандидат педагогічних наук, доцент, Хмельницький економічний
університет, м. Хмельницький*

Галина ФЕДАК,

*Науковий центр Сухопутних військ Національної академії
Сухопутних військ імені гетьмана П. Сагайдачного, м. Львів*

ДІАГНОСТИКА СТАНУ СФОРМОВАНOSTІ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ЗАПАСУ ДО СЛУЖБОВО- ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У даній статті ми мали за мету проаналізувати та експериментально перевірити стан сформованості професійної готовності майбутніх офіцерів запасу до службово-педагогічної діяльності, яка спрямована на організацію військового виховання та навчання, розвиток, психологічну підготовку і самовдосконалення особового складу, створення у майбутньому військовому колективі сприятливого педагогічного середовища, де кожен суб'єкт буде усвідомлювати відповідальність як за власну підготовленість, так і за результати спільної діяльності.

Ключові слова: *офіцер запасу, службово-педагогічна діяльність, професійна готовність, професійна діяльність.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Вивчаючи психолого-педагогічні явища і процеси, які характерні для вищої військової школи, зв'язки та відношення між ними, психологія та педагогі-

ка вищої військової школи першочергово приділяє увагу людському фактору, дослідженню особистісних якостей студентів та викладачів, їхніх здібностей до навчання й виховання, внутрішніх можливостей у професійній підготовці. Саме тому студенти кафедри підготовки офіцерів запасу та колективи викладачів, командирів та начальників є взаємопов'язаними, а стосунки між ними знаходяться в центрі науково-педагогічних досліджень і військово-педагогічної практики. Особистісний аспект у психології та педагогіці вищої військової школи є надзвичайно важливими, тому що зміст особистості багато в чому визначає результати навчання та виховання майбутніх офіцерів запасу для Збройних Сил України (далі ЗСУ).

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано вирішення даної проблеми та на які опираються автори. Результати аналізу літературних джерел із психології та педагогіки свідчать про те, що проблема професійної готовності (далі – ПГ) розглядали у своїх дослідженнях О. Абдуліна, Б. Ананьєв, Л. Дементій, К. Дурай-Новакова, М. Дьяченко, І. Зимня, В. Ільїн, Л. Кандилович, Л. Король, Н. Кузьміна, Н. Левітов, Н. Майорова, С. Рабикович, С. Рубінштейн, В. Слатьонін, В. Ядов та ін. В Україні за останні десятиріччя було проведено багато досліджень, у яких розкрито загальнотеоретичні проблеми підготовки майбутніх офіцерів запасу (Я. Зорій, І. Зязюн, Е. Карпова, Н. Кічук, Н. Кузьміна, А. Ліненко, Л. Міщик, Г. Нагорна, Л. Хомич та ін.); становлення і розвиток готовності майбутніх офіцерів запасу до певного виду службової діяльності (Н. Волкова, І. Вужина, Т. Жаровцева, С. Литвиненко, С. Морозов, Г. Троцько, О. Шпак та ін.); формування готовності, спрямованої на особистісне і професійне вдосконалення майбутніх офіцерів запасу: морально-психологічної готовності (Л. Кондрашова), готовності до професійного саморозвитку (О. Пехота), готовності до інноваційної професійної діяльності (І. Богданова, І. Гавриш), готовності до саморегуляції педагогічної діяльності (В. Чайка), в цілому готовність (В. Бондар, А. Капська, І. Пастир, О. Ярошенко), особливості формування офіцерів запасу висвітлено у працях О. Барабанщикова, М. Голованського, О. Карманова, О. Короткова, В. Міщенко, І. Сидорука, основи вдосконалення професійної

освіти закладено у працях М. Можора, М. Молоткова, В. Сластьоніна, О. Тищенко та ін. [1; С. 127–137].

Метою статті є аналіз й експериментальна перевірка стану сформованості професійної готовності майбутніх офіцерів запасу до службово-педагогічної діяльності (далі – СПД).

Виклад основного матеріалу дослідження. Для обґрунтування стану сформованості ПГ майбутніх офіцерів запасу до СПД у нашому дослідженні ми приділили значну увагу чотирьохрівневій структурно-функціонально-технологічній моделі проектувальної діяльності науково-педагогічних працівників (далі – НПП) І. І. Конавальчука [2]. Ми провели аналіз процесу підготовки офіцерів запасу на кафедрі підготовки офіцерів запасу Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного (далі – НАСВ) таким чином:

1) структурний рівень:

інформація – про стан і перспективи розвитку ЗСУ, зокрема стосовно процесу професійної підготовки офіцерів запасу і знання відповідних вимог до їх особистості;

цілі – конкретні орієнтири щодо розвитку, навчання, виховання та удосконалення майбутніх офіцерів запасу, що детерміновані особистісними, військовими, військово-технічними, соціально-економічними, психофізіологічними та іншими чинниками;

об’єкт – загальноосвітні, військово-спеціальні та вузькопрофесійні ЗНУ, що формують професійну компетентність військового командира;

суб’єкт – студенти, офіцери запасу призвані за мобілізацією, вихідний рівень їх загальноосвітньої компетентності; військово-педагогічний колектив, рівень психолого-педагогічної компетентності НПП;

предмет – активна взаємодія НПП і студентів, у процесі якої відбувається навчання, виховання, розвиток, саморозвиток і самовдосконалення їх особистості та як інтегральний результат цього – високий рівень ПГ майбутніх офіцерів запасу до СПД;

методика – принципи, форми, методи та способи, за допомогою яких відбувається формування ПГ майбутніх офіцерів запасу до СПД.

засоби – інструментарій, за допомогою якого здійснюється формування ПГ майбутніх офіцерів запасу до СПД;

результат – сформованість ПГ майбутніх офіцерів запасу до СПД та їх спроможність ефективно виконувати завдання за призначенням.

2) функціональний рівень:

діагностика – осмислення цілей, завдань, сутності, специфіки процесу педагогічної підготовки майбутніх офіцерів запасу як на підґрунті теоретичного бачення, так і з урахуванням актуальних чинників, що визначаються сучасною ситуацією на Сході країни;

прогнозування – передбачення майбутнього стану об'єкта формування ПГ;

моделювання – висунення і науково-теоретичне обґрунтування провідної ідеї розвитку об'єкта формування ПГ;

структурування змісту – визначення шляхів і засобів реалізації завдань щодо формування ПГ студентів;

конструювання – композиційна побудова дидактичної моделі на рівні окремих погоджених за часом, місцем і кількістю учасників заходів;

оцінювання – розробка системи засобів, показників і критеріїв контролю й оцінювання процесу професійної підготовки майбутніх офіцерів запасу.

Діагностика результативності педагогічної підготовки майбутніх офіцерів запасу у процесі вивчення дисципліни “Методика роботи з гуманітарних питань” здійснювалась за допомогою анкетування, тестування (ЕОМ, тестові збірники), аналізу навчальної, службової та суспільної діяльності.

Оснóву процесу формування ПГ майбутніх офіцерів запасу до СПД має лежати “ідея керування дидактичним процесом, проектування і відтворення навчального циклу” [3, с. 136].

Отже, СПД майбутнього офіцера запасу спрямована на організацію військового виховання та навчання, розвиток, психологічну підготовку і самовдосконалення особового складу, створення у майбутньому військовому колективі сприятливого педагогічного середовища

де кожен суб'єкт буде усвідомлювати відповідальність, як за власну підготовленість, так і за результати спільної діяльності [4].

Особливостями діяльності майбутнього офіцера запасу згідно з класифікацією, запропонованою Є. Староконом [5, с. 12], є: своєрідність цілей і результатів (певний рівень морально-психологічного стану особового складу та умови його самовдосконалення); особливий характер об'єкту впливу (особовий склад військової частини і види його діяльності); регламентованість (підпорядкованість командирів і старшому органу управління виховним процесом); специфічність засобів діяльності (вербальні, технічні засоби виховання, соціально-психологічні й педагогічні технології впливу на предмет діяльності тощо); інтенсивність функціонування психіки та висока інтелектуальна напруженість під час реалізації основних функцій своєї діяльності.

Отже, майбутній офіцер запасу як командир взводу (групи, екіпажу) за своїм статусним положенням і покладеними на нього обов'язками є помічником командира роти (батальйону) з проблем організації навчання особового складу з усіх видів бойової підготовки та морально-психологічного забезпечення, головною відповідальною особою за виконання рішення командира з цих питань. Командир взводу (групи, екіпажу) в мирний і воєнний час відповідає за бойову готовність взводу (групи, екіпажу) та успішне виконання ним бойових завдань, за бойову підготовку, виховання, військову дисципліну, морально-психологічний стан особового складу, за збереження і стан озброєння, боєприпасів, техніки та майна взводу (групи, екіпажу), за підтримання внутрішнього порядку у взводі (групі, башті). Командир взводу (групи, башти) підпорядковується командирові роти (батальйону) і є прямим начальником усього особового складу взводу (групи, екіпажу) [6, с. 12].

Щоб досягти оптимальних результатів навчання та виховання в межах навчального закладу, на думку Ю. Бабанського і М. Поташника, необхідно коректно ставити та формулювати дидактичні завдання з окремих предметів, а також розробляти адекватні їм технології навчання [7, с. 183]. Це буде сприяти перетворенню навчально-виховного

процесу із слабко впорядкованої сукупності дій окремих викладачів у цілеспрямований процес роботи усіх НПП.

Результати аналізу професійної діяльності майбутніх офіцерів запасу відповідно до універсальної структури професійної діяльності фахівця, запропонованої О. Смирновою та поширеною на педагогічне середовище В. Ледньовим [8; 9], дозволив виділити такі загальні її компоненти: організаційно-виховний, технологічний, проектно-конструкторський і науково-дослідницький. Шляхом порівняльного аналізу професійної діяльності педагога [10, с. 37] і командира взводу (групи, екіпажу) було визначено зміст цих компонентів (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняльна характеристика функціональної структури професійної діяльності командира взводу (групи, екіпажу) і педагога

Компоненти діяльності	Зміст діяльності командира взводу (групи, екіпажу)	Зміст діяльності педагога
1	2	3
Проектно-конструкторська	Проектування та організація навчально-бойової діяльності, виховного процесу, заходів МПЗ, застосування військ	Аналіз, підготовка та розробка дидактичних проектів на рівні спеціальності та дисципліни, теми; розробка проектів проведення виховних заходів та інформаційно-методичного забезпечення
Технологічна	Супроводження навчально-бойової діяльності військ; МПЗ життєдіяльності та застосування військ	Здійснення навчально-виховного процесу у рамках теоретичного та практичного навчання: вивчення особистості студентів з метою створення колективу у групі; проведення виховних заходів; підтримання обладнання у робочому стані тощо

1	2	3
Організаційно-виховна	Управління та організація навчального та виховного процесу на рівні взводу (група, башта)	Організація діяльності педагогічним колективом; планування навчально-виховних заходів на рівні курсу, спеціальності, групи, аналіз діяльності педагогів
Науково-дослідна	Аналіз, діагностика і дослідження: розвитку та удосконалення професійної діяльності, системи виховної роботи, формування професійних ЗНУ	Аналіз і діагностика процесу формування професійних умінь та властивостей особистості з метою удосконалення педагогічних систем

Наявність зазначених компонентів у професійній діяльності командира взводу (групи, екіпажу) підтверджено даними констатувального експерименту, до якого залучались командири взводів (груп, башт) призваних за частковою мобілізацією, які проходили курси підвищення кваліфікації на базі НАСВ з 2015 року по теперішній час. Метою опитування у якому взяли участь 140 офіцерів Сухопутних військ ЗСУ, було визначення наявності узагальнених компонентів педагогічної діяльності у структурі діяльності командира взводу (групи, екіпажу), уточнення їх змісту, визначення їх місця і ступеня важливості. Інструментарієм опитування була анкета, з визначенням місць, які посідають у службовій діяльності наступні види діяльності командирів взводів (рот, башт): виходячи із реальних умов їх СПД та бажаних умов для ефективної організації СПД.

У результаті опитування ми отримали результати, які були оброблені за допомогою програми SPSS-10. Результати аналізу даних свідчать, що 58,6 % опитуваних такий вид діяльності, як проектувальний, займав незначну частину часу або взагалі невідомі їм (11,4 %). Але усвідомленість важливості цього виду діяльності командирів взводів (групи, екіпажу) підтверджують дані щодо визначення його бажаного місця у її структурі. Лише 18 % опитаних вважають вплив цього компонента на ефективність організації СПД незначним.

Виконавчу діяльність вважають провідною, такою, що займає більшу частину часу СПД (55,7 %). А ще 30 % опитуваних займались лише цим видом діяльності. Цей вид визначили як такий, що значно впливає на результат навчального процесу 30 % респондентів; як такий, що впливає як й інші – 42,9 %. Організаційно-управлінська діяльність вважається провідною, що займає більшу частину часу СПД на думку більшості опитуваних (54,3 %), ще 27,1 % – цією діяльністю тільки і займалися. На думку 62,9 % опитуваних цей вид діяльності дуже впливає на результат навчально-бойового процесу. Науково-дослідна діяльність займає незначний час СПД (31,4 % опитуваних), а 55,7 % опитуваних взагалі нею не займались.

Отже, переважно більшість часу у командирів взводів (групи, екіпажу) роботи займає організаційно-управлінська та виконавча діяльність, а, на жаль, проектувальна і науково-дослідна діяльність не посідають належного місця в їх СПД.

Щодо категорій офіцерів, які вибрали ту чи іншу відповідь, то дані показують, що чим вище військове звання офіцера, тим більше усвідомленості того, що такий вид діяльності як проектування дуже впливає на результат СПД. Хоча реально не всі спроможні приділяти йому максимально потрібну увагу. Це дає можливість нам стверджувати, що більш досвідчені офіцери надають перевагу обґрунтуванню своєї діяльності, а молодші – діють інтуїтивно.

На завершення першої фази констатувального експерименту було проведено діагностування рівня сформованості ПГ у офіцерів запасу призваних за мобілізацією до СПД за визначеними нами критеріями і в КГ, і в ЕГ за визначеними нами методиками: рівень сформованості орієнтовно-мобілізаційного компонента ПГ майбутніх офіцерів запасу до СПД, рівень сформованості емоційно-вольових якостей, рівень сформованості пізнавально-оцінювального компонента ПГ майбутніх офіцерів запасу до СПД, рівень сформованості інтелектуального компонента ПГ майбутніх офіцерів запасу до СПД. Офіцери запасу за аналогічними анкетами самооцінки відповідали на питання, що стосуються їх ПГ до СПД, визначали особистий ступінь сформованості компонентів ПГ, що її забезпечують, а також рівень своєї продуктивної діяльності під

час виконання ними завдань СПД. Поряд із цим проводилась експертна оцінка рівня продуктивності діяльності офіцерів запасу призваних за мобілізацією під час виконання таких завдань із врахуванням впливу на їх результативність сформованості компонентів ПГ до СПД. Результати діагностування наведені у табл. 2. Їх порівняльний аналіз дозволив уже на цьому етапі визначити тенденцію більш критичного ставлення офіцерів ЕГ до самооцінки рівня сформованості у них компонентів ПГ до СПД (нижчий рівень самооцінки, ніж у офіцерів КГ).

Таблиця 2

Експертна оцінка рівня продуктивності діяльності офіцерів запасу, призваних за мобілізацією експериментальної та контрольної груп щодо виконання ними службово-педагогічної діяльності

Група	Рівень продуктивності								Коефіцієнт продуктивності K_n
	низький (непродуктивна діяльність)		задовільний (репродуктивна діяльність)		достатній (середньопродуктивна діяльність)		Оптимальний (високопродуктивна діяльність)		
	кількість офіцерів запасу	%	кількість офіцерів запасу	%	кількість офіцерів запасу	%	кількість офіцерів запасу	%	
Експериментальна	0	0	10	13,9	47	65,3	15	20,8	0,53
Контрольна	0	0	39	57,4	19	27,9	10	14,7	0,29

Формування ПГ офіцерів запасу до СПД відбувалося шляхом: аналізу здійснення службово-педагогічних функцій офіцерів запасу військових частин (з'єднань);

вивчення суті, специфіки та технології СПД у процесі навчання на курсах підвищення кваліфікації офіцерів запасу призваних за мобілізацією НАСВ;

організації спеціального практикуму з формування ПГ майбутніх офіцерів запасу до СПД при вивченні професійно-орієнтованих дис-

циплін (які проводились під час практичних заняттях з психолого-педагогічних дисциплін);

організації їхньої самостійної роботи над відпрацюванням індивідуальної технології СПД, її презентації та експертного оцінювання під час проведення практичних занять.

Наведені факти і наявність недоліків в організації навчального процесу під час навчання на кафедрі підготовки офіцерів запасу, дають можливість припустити, що недооцінка формування ПГ до СПД як попередньої мисленнєвої роботи щодо створення обґрунтованого навчального процесу негативно впливає і на продуктивність діяльності майбутнього командира взводу (групи, екіпажу), і на кінцевий її результат – на достатній рівень сформованості ПГ до виконання бойових завдань за призначенням особовим складом. Про це свідчить і порівняння реальної і бажаної значущості цього виду діяльності, порівняння рівнів бажаності з іншими видами діяльності (табл. 3).

Таблиця 3

**Порівняння реальної і бажаної важливості
видів службово-педагогічної діяльності**

Результати опитування	Вибір діяльності як реально провідної					Вибір діяльності як бажано провідної				
	цим видом лише займався	займав більшу частину службового часу	займав незначну частину службового часу	таким видом діяльності не займався	усього	дуже впливає на результат навчального процесу	впливає як і інші	його вплив на ефективність навчального процесу незначний	такий вид діяльності не впливає на результат навчального процесу	усього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Проектувальна										
Кількість респондентів	14	44	66	16	140	20	86	26	8	140
Відсоток	10,0	31,4	47,1	11,4	100	14,3	61,4	18,6	5,7	100
Накопичений відсоток	10,0	41,4	88,6	100		14,3	75,7	94,3	100	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Виконавча										
Кількість респондентів	42	78	16	4	140	42	60	30	8	140
Відсоток	30,0	55,7	11,4	2,9	100	30,0	42,9	21,4	5,7	100
Накопичений відсоток	30	85,7	97,1	100		30,0	72,9	94,3	100	
Управлінська										
Кількість респондентів	38	76	24	2	140	88	38	6	8	140
Відсоток	27,1	54,3	17,1	1,4	100	62,9	27,1	4,3	5,7	100
Накопичений відсоток	27,1	81,4	98,6	100		62,9	90	94,3	100	
Науково-дослідна										
Кількість респондентів	14	4	44	78	140	16	62	54	8	140
Відсоток	10	2,9	31,4	55,7	100	11,4	44,3	38,6	5,7	100
Накопичений відсоток	10	12,9	44,3	100		11,4	55,7	94,3	100	

Отже, досліджуваному виду діяльності необхідно приділяти більше уваги, адже він суттєво впливає на результативність навчального процесу. Отже, у процесі навчання майбутніх офіцерів запасу на кафедрі підготовки офіцерів запасу НАСВ треба цілеспрямовано й активно формувати ПГ до СПД.

Висновки. Результати зазначених вище пошукових заходів є теоретико-методологічною і практичною основою обґрунтування дидактичної технології формування ПГ майбутніх офіцерів запасу до СПД, яка була розроблена на основі особистісно-орієнтованої концепції професійної підготовки майбутніх офіцерів запасу у НАСВ. Створена навчальна програма і тематичний план вивчення спеціального навчального курсу “Методика роботи з особовим складом”, в якому представлена модель формування ПГ до СПД. Узагальненими критеріями сформованості ПГ до СПД є: рівень освітньо-професійної підготовленості; рівень сформованості компонентів ПГ майбутнього

офіцера запасу до СПД; рівень продуктивності діяльності студентів при виконанні педагогічних завдань; рівень сформованості морально-психічних та ділових якостей.

Перспективи подальших розвідок в обраному напрямі ми пов'язуємо з вивченням практичних способів взаємозалежного розвитку ПГ майбутніх офіцерів запасу до СПД та виконання завдань за призначенням під час бойової підготовки взводів (груп, башт).

Список використаної літератури

1. Федак Г. О. Удосконалення педагогічної майстерності науково-педагогічного командно-виховного складу ВВНЗ / Г. О. Федак, А. М. Одеров. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. – Випуск 3К1 (56) 15. – 407 с.
2. Коновальчук І. І. Формування у майбутніх учителів умінь проектувати виховну діяльність : дис... канд. пед. наук : 13.00.01 / НПУ ім. М. П. Драгоманова. – К., 1999. – 19 с.
3. Ягупов В. В. Загальнодидактичні основи навчання військовослужбовців строкової служби Збройних сил України : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України. – К., 2002. – 644 с.
4. Мардахаєв Л. В. Соціальна педагогіка : підручник – М. : 2005. – 269 с.
5. Староконь Є. Г. Формування інтерактивної складової професійного спілкування у майбутніх офіцерів : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / АПН України ; Інститут психології. – К., 1993. – 23 с.
6. Військові статuti Збройних Сил України. – К. : Варта, 1999. – 513 с.
7. Бабанский Ю. К. Оптимизация процесса обучения в вопросах и ответах. 2-е изд. – К. : Рад. школа, 1984. – 287 с.
8. Смирнова Е. Э. Формирование модели деятельности специалиста с высшим образованием. – Томск : Изд-во Томск. ун-та, 1984. – 198 с.
9. Леднев В. С. Содержание образования : учеб. пособие. – М., 1989. – 360 с.
10. Коваленко О. Е. Дидактичні основи професійно-методичної підготовки викладачів спеціальних дисциплін : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України. – К., 1999. – 407 с.

Рецензент – доктор педагогічних наук, професор Діденко О. В.

Морозов С. Н., Федак Г. А. **Диагностика состояния формирования профессиональной готовности будущих офицеров запаса к служебно-педагогической деятельности**

В данной статье поставлена цель проанализировать и экспериментально проверить состояние формирования профессиональной готовности будущих офицеров запаса в служебно-педагогической деятельности, направленной на организацию военного воспитания и обучения, развитие, психологическую подготовку и самосовершенствования личного состава, создания в будущем военном коллективе благоприятного педагогической среды где каждый субъект будет осознавать ответственность как за собственную подготовленность, так и за результаты совместной деятельности.

Ключевые слова: *офицер запаса, служебно-педагогическая деятельность, профессиональная готовность, профессиональная деятельность.*

Morozov S., Fedak H. **Diagnosis of the Existing State of Future Reserve Officers for Service and Pedagogical Activity**

Psychology and pedagogy of the military school pays more attention to the human factor studying psychological and pedagogical aspects, which are characteristic of the military school, relationships, and the relationships between them, the study of personal qualities of students and teachers, their abilities to training and education, training opportunities. That is why students of the Department of training reserve officers and teams of instructors, commanders and chiefs are interconnected, and the relations between them are at the center of scientific and pedagogical research and military pedagogical practice. The personal aspect is extremely important in psychology and pedagogy of the military school. The contents of the individual are largely determined by the results of training and education of future reserve officers for the Armed Forces of Ukraine.

The purpose of the article is to analyze and experimentally verify the condition of formation of the professional readiness of future reserve officers to service and pedagogical activities.

To justify the state of formation the professional readiness of future reserve officers for service and pedagogical activities in our study, we devoted considerable attention to the four-level structural-functional-technological model of the design activity of instructors.

Features of the future reserve officer according to the classification are: the identity of goals and results (a certain level of moral and psychological state of the personnel and conditions for its self-improvement); the special character of the object of influence (the personnel of military unit and its activities); regulation (subordination to the commander and the senior management body of the educational process); the specificity of funds for activities (verbal, technical means of education, social, psychological and pedagogical impact of technology influence on the subject of activity, etc.); the intensity of mental functioning, high intellectual tension during the implementation of the basic functions of their activities.

The results of search activities are theoretical, methodological and practical basis of the substantiation of the didactic technology for the formation of the professional readiness of future reserve officers to service and pedagogical activities, which was developed on the basis of personality-oriented concept of training future reserve officers at the National Army Academy. A training program and a thematic plan for the study of the special training course “The Methodology of Work with Personnel” was also created, in which a model for the formation of the professional readiness to service and pedagogical activities was presented. Considering the requirements of the qualities of a reserve officer, summarized the criteria that characterize the formation of professional readiness for service and teaching activities, can be: the level of educational preparedness; the level of development of components of professional readiness of the future reserve officer for service and teaching activities; the level of productive activities of students in performing pedagogical tasks; the level of development of moral, mental and business skills.

Keywords: *reserve officer, service and pedagogical activity, professional readiness, professional activity.*